

## OFFENTLIG INNKJØPSFOND – vedlegg til statsbudsjettinnspill 2021

Norske Billedkunstnere (NBK), Norske Kunsthåndverkere (NK), Forbundet Frie Fotografer (FFF) og Samisk Kunstnerforbund – Sámi Dáiddačehpiid Searvi (SDS) ber om at det etableres et offentlig innkjøpsfond tilstrekkelig finansiert for å avhjelpe omsetnings- og inntektssvikt for visuelle kunstnere og det visuelle kunstfeltet som helhet. Våre tall viser en forventet omsetningssvikt på salg av norsk kunst i førstehåndsmarkedet på 160 millioner kroner for 2020.

Det er mye som tyder på at vi er på vei inn i en periode med betydelig mindre omsetning av kunst på det private markedet som følge av de økonomiske konsekvensene av myndighetenes smittereduksjonstiltak. Svikten i omsetningen kan komme til å være sammenlignbar eller verre enn den som rammet kunstfeltet etter finanskrisen. Dette vil ramme hele det visuelle kunstfeltet – fra den skapende kunstneren til visningssteder og gallerier.

Samtidig har det i flere år blitt varslet om bekymringsverdig få innkjøp ved de offentlige museene som følge av minimale innkjøpsbudsjetter og nedleggelsen av Kulturrådets innkjøpsordning for samtidskunst. Dette ble også bekreftet av Jorunn Veiteberg i rapporten *Å samla kunst* (2019) der hun karakteriserer det som en "innkjøpskrise". Etablering av et innkjøpsfond vil være et tiltak som både bidrar til omsetning og inntekter for kunstnere i en vanskelig periode, og samtidig sikrer at befolkningen får tilgang på det store mangfoldet av kvalitetskunst som skapes av kunstnere i hele Norge og Sápmi. Det vil være et tiltak som både gir til fellesskapet og til publikum, og som bidrar til at kunstfeltet kommer igjennom tiden vi har foran oss.

### BAKGRUNN

Fra 2007 til 2009 falt kunstomsetningen i Norge med 34 prosent. Det antas at finanskrisen i 2008 var den viktigste grunnen til det dramatiske fallet i denne perioden. Denne nedgangen i inntekter fikk også langvarige konsekvenser. Det var først i 2015 at den samlede omsetningen var tilbake på et tilsvarende nivå som før finanskrisen.

Det er sannsynlig å anta at det også i tiden fremover vil komme et betydelig fall i omsetningen på et sammenlignbart nivå som etter finanskrisen. Dette er foreløpig bekreftet av Billedkunstneres Hjelpfond som reduserte antallet stipender betydelig som følge av antatt lavere inntekter fra kunstavgiften i 2020. Det visuelle kunstfeltet står i fare for å miste 160 millioner i inntekter – kun fra salg i førstehåndsmarkedet – det kommende året. Perioden med betydelig lavere omsetning vil også kunne vare i flere år fremover. Nedgangen rammer hele kunstfeltet, men det rammer kunstnerne på individnivå hardest.

I perioden 2006–2013 er det dokumentert at kunstneren hadde en negativ inntektsutvikling og at inntektene fra kunstnerisk virksomhet falt med åtte prosentpoeng. Kunstneres inntekter ble forverret i samme periode som omsetningen i feltet falt dramatisk. Det er derfor nærliggende å anse fallet i omsetning som er en av de sentrale grunnene til at kunstnerne hadde en oppsiktsvekkende negativ inntektsutvikling i samme periode. At billedkunstnere og kunsthåndverkere har særdeles lav inntekt er veldokumentert, og vi er alvorlig bekymret for at konsekvensene av tiltakene for å forhindre spredning av Covid-19 vil få langvarige og negative konsekvenser for kunstnerne.

Et fall i omsetningen av kunst gir ikke bare mindre inntekt gjennom salg til kunstnerne. Det vil også føre til tap av inntekter fra kunstavgift som fordeles ut til kunstnere i form av stipender, og potensielle konkurser for gallerier og visningssteder.

**Vi ønsker å gå i dialog med departementet om hvordan fondet kan innrettes og for å utarbeide detaljer om hvordan det skal implementeres. Foreløpige vurderinger tilsier at fondets hovedformål skal være å samle og bevare en bred og mangfoldig samling som representerer dagens kunstneriske uttrykk og praksiser fra hele Norge og Sápmi. Innkjøp skal foretas av en innkjøpskomite med kunstnerrepresentasjon. Det skal kun foretas innkjøp av nålevende kunstnere. Videre skal fondet fokusere på innkjøp av kunstnere som bor og virker i Norge og Sápmi, og kunstnere som er norske statsborgere.**